

เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival

ธิดามาศ ผลไม้ / Tidamas Pontamai^๑
สุรพล วิรุฬห์รักษ์ / Surapone Virujrak^๑

Received: Feb 24, 2020 Revised: May 4, 2020 Accepted: May 13, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง เทศกาลละครกรุงเทพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของงานเทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival ซึ่งเป็นงานชุมนุมการแสดง โดยคณะละครและการแสดงต่าง ๆ ของคนรุ่นใหม่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จัดขึ้นปีละ ๑ ครั้ง โดยศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย สังเกตการณ์และสัมภาษณ์ เพื่อนำมาหาหลักการ แนวคิด และวิธีการจัดการงานเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๒ ผลการวิจัยพบว่า งานเทศกาลละครกรุงเทพ เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มละครได้ ๑๐ กลุ่ม โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มของคนละคร เพื่อสร้างเครือข่ายทำให้เกิดการถ่ายทอดความคิด การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมถึงการสร้างและต่อยอดองค์ความรู้รวมถึงความพร้อมให้กับกลุ่มคนในเครือข่ายให้เกิดทัศนคติที่ไปในทิศทางเดียวกัน เพราะศิลปินแต่ละคนมาจากความหลากหลายทั้งความคิดและความสามารถ ทำให้เกิดความเข้าใจในการทำงานด้านละครอย่างเป็นระบบ เกิดเป็นกลุ่มสมาชิกเครือข่ายละครกรุงเทพขึ้น ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างงานละครเวที กลุ่มนักวิชาการทางด้านการละคร และกลุ่มประสานงานเครือข่ายศิลปะใน

^๑ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาต่าง ๆ งานเทศกาลละครที่ผ่านมา ๑๘ ปี พบว่า ๑. เกิดคนละครรุ่นใหม่กว่า ๑๐๐ กลุ่มละคร ๒. เกิดการสร้างงานแนวใหม่ ๓. ผู้คนเข้ามารับชมผลงานมากขึ้นและมีกลุ่มคนที่หลากหลาย เทศกาลละครกรุงเทพเป็นการรวมตัวของภาคเอกชน ประชาชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน มองเห็นความต่างของการสร้างสรรค์ทำให้เกิดผลงานที่ดีมากมายรวมเข้าด้วยกัน เกิดการรวมเป็นหนึ่งในแง่ของศิลปะ ที่ลงตัวส่งต่อให้กับผู้ชมที่หลากหลายวัย จนเกิดเป็นการจัดงานที่ปรากฏในสาธารณชนได้รับชม ในเดือนพฤศจิกายนเป็นประจำของทุกปี

คำสำคัญ : เทศกาลละครกรุงเทพ เครือข่ายละครกรุงเทพ ละคร

Abstract

The objective of this research was to study the background and history of Bangkok Theater Festival where dramas and other types of performance are shown and played by theater groups and the new generation in Bangkok held once a year. Data were collected from related academic documents, research, observation and interview in order to determine the principles, concepts, and methods of managing Bangkok Theater Festival during 2002-2019. The results of this study indicated that the origin of Bangkok Theater Festival was from the gathering of 10 drama groups. It began with a group of drama people to create a network, leading to idea dissemination, assistance, and creation and extension of knowledge, the readiness for people in the network to have similar attitude, though different artists own their different ideas and capabilities. This resulted in a systematic understanding of theater works, building a group of members of Bangkok Theatre Network, consisting of stage play creators, drama academicians, art network

coordinators in various fields. When Bangkok Theater Festivals held for 17 years were considered, it was found that 1) there were more than 100 new theater groups, 2) New works were created, and 3) More diverse visitors came to see works at Bangkok Theater Festival. In conclusion, Bangkok Theater Festival is the place that brings parties from private sector and strong people together , reflecting different creativity, generating several great and precious works, and harmonious combination of arts to d audience of various ages until this became the official public event held in November every year.

Keywords : Bangkok Theater Festival, Bangkok Theater Network, Theatre

บทนำ

งานเทศกาลละครกรุงเทพ เป็นมหกรรมทางศิลปะการแสดงละครร่วมสมัยในประเทศไทยที่มีจำนวนศิลปิน ผลงานละคร และการแสดงศิลปะจากแขนงต่าง ๆ มากมาย มีการจัดครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน รวมแล้วเป็นเวลา ๑๘ ปี โดยเกิดขึ้นจากความร่วมมือสร้างสรรค์ของประชาคมบางลำพู เครือข่ายละครกรุงเทพ และพันธมิตรอื่น ๆ เพื่อให้ศิลปิน ผู้ชม ครูอาจารย์ นักศึกษา นักวิจารณ์ สื่อมวลชน และผู้มีใจรักละครเวที ได้พบปะสังสรรค์ กระชับความสัมพันธ์ ทั้งยังเป็นพื้นที่สำหรับศิลปินรุ่นใหม่ ๆ เป็นการรวมตัวของคนทำละคร คนดูละคร และนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวละครที่หลากหลายรูปแบบให้ได้แสดงต่อสาธารณชน และสร้างวัฒนธรรมการชื่นชมศิลปะการแสดงละครร่วมสมัย เทศกาลละครกรุงเทพจัดต่อเนื่องมาเป็นประจำในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นงานที่คนทำละครทุกคณะได้มาเจอกันปีละ ๑ ครั้ง เสมือนสนามประลองงานที่สร้างความมั่นใจและเพิ่มพูนทักษะในการจัดการแสดงต่อหน้าสาธารณชนอีกด้วย

ก้าวแรกของการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ เริ่มจากมีการสร้างเครือข่ายขึ้นในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยการรวมตัวประชุมกัน มีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดกันอย่างอิสระ และก็เกิดการสัมพันธ์มิตรด้วยได้มิตรภาพ อันนำไปสู่บทสรุปในการร่วมมือกันเพื่อจัดงานเทศกาลละครขึ้น ต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการประชุมร่วมกันอีกครั้ง และสามารถรวมตัวกลุ่มละครได้ประมาณ ๑๐ กลุ่ม โดยเริ่มจากการเชื่อมโยงหากกลุ่มคนละคร พันธกิจที่สำคัญ คือ การวางระบบการทำงานร่วมกับเครือข่ายละครต่าง ๆ จนกระทั่งในเดือนพฤศจิกายนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กลุ่มละครไทยร่วมสมัยจำนวน ๔๕ กลุ่ม ได้รวมตัวกันภายใต้การนำของประดิษฐ์ ประสาททอง ที่ปรึกษาและผู้อำนวยการแสดงของกลุ่มละครมะขามป้อม จัดกิจกรรมที่ชื่อว่า BTS เทศกาลสี่สัปดาห์ละครกรุงเทพ Bangkok Theatre Season 2002 ครั้งที่ ๑ โดยจัดขึ้นที่บริเวณสวนสันติชัยปราการและถนนพระอาทิตย์ ร่วมกับประชาคมชาวบางลำพู และตามร้านอาหารต่าง ๆ รอบ ๆ บางลำพู โดยจะจัดเฉพาะวันศุกร์-เสาร์ - อาทิตย์ ในการจัดการแสดงเทศกาลละครกรุงเทพ ที่สวนสันติชัยปราการ และตามร้านอาหารตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๔ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้เริ่มหันมาใช้พื้นที่ หอศิลป์วัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร BACC เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เครือข่ายละครกรุงเทพ คือ กลุ่มผู้สร้างงานละครเวที ครูอาจารย์ที่สอนศิลปะละคร กลุ่มประสานงานเครือข่ายศิลปะต่าง ๆ ที่มารวมตัวกันเป็นเครือข่าย เพื่อสร้างพลังและพื้นที่การเสนองานของตนเอง โดยเครือข่ายละครกรุงเทพ มีการแบ่งสมาชิกออกเป็น ๓ หมวด คือ ๑. สมาชิกสามัญ ๒. สมาชิกวิสามัญ ๓. สมาชิกสถาบันการศึกษา และเนื่องจากมีกลุ่มคนจำนวนมากและมีความหลากหลาย ทำให้ยากแก่การบริหารบุคคล จึงได้มีการกำหนดโครงสร้างการจำแนกกลุ่มศิลปินของคณะละครที่จะเข้าร่วมในเครือข่าย เพื่อให้เกิดความชัดเจนของลักษณะงานของตัวศิลปิน หรือลักษณะของคณะละครต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายในการทำงานกลุ่มเครือข่ายละครกรุงเทพ พัฒนาเป็นการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok

Theater Festival เทศกาลที่รวบรวมผลงานศิลปะการแสดงในประเทศไทยที่มีความหลากหลายในด้านรูปแบบของการแสดง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลากหลายกลุ่มคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตผลงานที่ดีต่อสาธารณชน เป็นประโยชน์ในด้านของความคิดของผู้ผลิตผลงานทางด้านละคร และสร้างความบันเทิงให้กับสาธารณชนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาความเป็นมาของงานเทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival

ขอบเขตงานวิจัย

ศึกษาแนวคิดการสร้างเครือข่ายละครกรุงเทพของกลุ่มคนทำงานในการจัดการงานเทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theatre Festival โดยผู้วิจัย กำหนดขอบเขตในการศึกษาข้อมูลการจัดการเทศกาลละครกรุงเทพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ – ปัจจุบัน

ระเบียบวิจัย

รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยวิธีสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่ระบบกระบวนการของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาหลักการแนวคิด และบริบทด้านการศึกษาของการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theatre Festival

ผลการวิจัย

ความเป็นมาของเทศกาลละครกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาของเครือข่ายละครกรุงเทพ ภาพรวมของการบริหารเครือข่าย ลักษณะของสมาชิกของเครือข่ายวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดการองค์กร โดยมีพัฒนาการของเครือข่ายละครกรุงเทพ การเริ่มจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมเป็นพัฒนาการในการก่อตัวสร้างเครือข่ายละครกรุงเทพ โดยประมาณ ๑๗ ปี สรุปพัฒนาการได้ออกเป็น ๒ ระยะได้ดังนี้

ระยะก่อนเป็นเทศกาลละครกรุงเทพ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๔๐)

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เริ่มมีการจัดเทศกาลละครเกิดขึ้น ซึ่งจัดขึ้นโดยกลุ่มคนทำละคร เป็นการจัดหาทุน หาสปอนเซอร์ ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดกองทุนขึ้นให้กับกลุ่มศิลปินเพื่อนำเงินที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานต่อไป เนื่องจากในการจะจัดงาน หรือทำละครแต่ละครั้งขึ้น เพราะผู้จัดต้องมีปัจจัยที่เป็นต้นทุนในการผลิตละครที่ค่อนข้างสูง จึงเป็นเหตุทำให้กลุ่มคนทำละครและคณะละคร ช่วงนั้นลดน้อยลงไปเป็นระยะ แต่ยังมีบางคณะที่ทำการแสดงอยู่บ้างแต่เป็นจำนวนน้อย (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๘ คณะละคร คนทำละคร หรือศิลปิน ไม่มีพื้นที่หรือไม่มีโรงละครเป็นของตนเอง ถ้าจะทำละครเล่นเป็นเรื่องจะต้องขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัย เพื่อจัดทำละคร เนื่องจากไม่มีโรงละครสำหรับทำละครร่วมสมัย ไม่มีที่ที่ใช้สำหรับการนัดหมาย หรือใช้ประชุมเบื้องหลังการทำละคร ในช่วงยุคนี้ได้มีกลุ่มคนทำละครที่มีความหลากหลายอยู่มาก ซึ่งมีคณะละครที่มีความโดดเด่นในยุคนี้เป็นอย่างมาก คือ คณะละครมะขามป้อม เพราะคณะละครมะขามป้อมเป็นคณะที่ทำการแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศ และได้มีการกระจายสร้างกลุ่มเยาวชนที่ทำละครต่าง ๆ อาจารย์ประดิษฐ ประสาททอง ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในยุคนั้น เพราะอาจารย์ได้เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของคณะมะขามป้อม และเหมือนเป็นจุดศูนย์กลางให้กับกลุ่มคนทำละครต่าง ๆ มากมาย อาจารย์ได้ไปสร้างสัมพันธ์มิตรกับคณะ หรือกลุ่มคนที่ทำละคร พยายามรวบรวมกลุ่มคน เพื่อทำให้เกิดเป็นงานเทศกาลละครกรุงเทพขึ้น (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์) ในช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๐ (ชนบ กำลังมา, ๒๕๓๙) ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณ เป็นเหมือนศูนย์กลางและสถานที่ในการเปิดให้เหล่าบรรดาผู้สร้างสรรค์งานศิลปะหลากหลายแขนง สนับสนุนและทำให้เกิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และการแสดงที่หลากหลายสู่สาธารณชน และด้วยศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณ มีเป้าหมายที่

จะเสนอและสนับสนุนความหลากหลาย ในจุดยืนความเป็นศิลปวัฒนธรรม แต่เนื่องจากเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ต้องล้มเลิกการจัดกิจกรรมดังกล่าวลง (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ต่อมาในช่วงประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีการสร้างเครือข่ายขึ้น เป็นการรวบรวมกลุ่มคนละคร และมีการปรึกษาอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ท่าน จากการวางแผนงานต่าง ๆ การวางระบบ การก่อตั้งเครือข่าย การกำหนดกลุ่มคนที่ จะเข้ามารับผิดชอบ แต่ไม่เกิดความสำเร็จ เนื่องจากจำนวนบุคลากรสำหรับ บริหารงานมีจำนวนไม่เพียงพอในการรวมตัว เพื่อก่อตั้งเป็นเครือข่าย จึงทำให้ การดำเนินงานต้องยุติลง กระทั่งในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงได้มีการประชุม และรวมตัวของกลุ่มละครอีกครั้งได้ประมาณ ๑๐ กลุ่ม โดยเริ่มจากการ เชื่อมโยงหากกลุ่มคนละคร ในพันธกิจที่สำคัญของการรวมเครือข่าย คือ การถ่ายทอด ความคิด ความสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การสร้างเครือข่าย รวมถึงการเชื่อมโยง สร้างและต่อยอดองค์ความรู้ โดยการสร้างความพร้อม ให้กับกลุ่มคนในเครือข่ายให้เกิดทัศนคติที่ไปในทิศทางเดียวกัน เพราะศิลปิน แต่ละคนล้วนมีความหลากหลายทางด้านความคิด และความสามารถ ทั้งนี้เมื่อมี แนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในการเป็นระบบของ เครือข่าย (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ระยะเป็นเทศกาลละครกรุงเทพ (พ.ศ. ๒๕๔๕)

จนกระทั่งใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เครือข่ายเทศกาลละครกรุงเทพมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จึงทำให้เกิดเป็นงานเทศกาลละคร ถือว่าเป็นการจัด เทศกาลละครในช่วง ๑ ปีแรก จากการศึกษาและบันทึกข้อความเป็นผลสรุปนั้น เห็นได้ว่าปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการใช้ชื่อว่า BTS เทศกาลสี่สัปดาห์ละครกรุงเทพ Bangkok Theater Season 2002 ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นที่บริเวณสวนสันติชัย ปราการและถนนพระอาทิตย์ ร่วมกับประชาคมชาวบางลำพู และตาม ร้านอาหารรอบ ๆ พื้นที่เขตบางลำพู มีการจัดกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรม ร่วมสมัยหลากหลายรูปแบบ ทั้งการแสดงละครเวที การแสดงนาฏศิลป์ ร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ไทยทั้งแบบพื้นบ้านและชนบนิยม การแสดงละครหุ่นและ

ละครหน้าฉากการแสดงดนตรี มีทั้งเปิดให้ชมฟรี และมีการเก็บบัตรผ่านประตู
รวมระยะเวลาในการจัดงานนานถึง ๔ สัปดาห์ เฉพาะวันศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์
(ดวงใจ หิรัญศรี, ๒๕๖๓, สัมภาษณ์)

พัฒนาการการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ

เทศกาลละครกรุงเทพจัดครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน รวม
เป็น ๑๘ ปี แต่ได้มีการงดจัดเทศกาลไปจำนวน ๒ ครั้ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔
เนื่องจากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมทั่วกรุงเทพมหานคร จึงทำให้จำเป็นต้องงดการจัด
ในปีนั้นไป และอีกครั้งที่ได้มีการงดในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร
สยามินทราราช บรมนาถบพิตร ทรงเสด็จสวรรคต จึงทำการงดการจัด ดังนั้น
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๒ รวมระยะเวลาในการจัดงานทั้งหมด ๑๖ ปี

ครั้งที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้เริ่มทำการจัดงานจัดกิจกรรมใช้ชื่อว่า
BTS เทศกาลสี่สัปดาห์ละครกรุงเทพ Bangkok Theater Season 2002 ครั้งที่ ๑
จัดขึ้นที่บริเวณสวนสันติชัยปราการและถนนพระอาทิตย์ ได้รับความร่วมมือ
จากประชาชน บางลำพู ทำให้ละครสามารถจัดหมุนเวียน ไปตามสถานที่ต่าง ๆ
เช่น ตึกโบราณที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมาคู่กับกรุงเทพมหานคร
ตึกโบราณ และละคร ยังจัดตามสถานที่ เช่น ร้านแฮมลิคค บีชบาร์ กอมเม่ บาร์
บาทลี บ้านคุณหญิงเต็มสิริ บุญยสิงห์ ศิลปินเก่าแก่ และตามร้านอาหารต่าง ๆ
รอบ ๆ บางลำพู รวมทั้งที่บริเวณชุมชนและตลอดถนนพระอาทิตย์ เวทีกลางที่
สวนสาธารณะสันติชัยปราการ และสองฝั่งของถนนพระอาทิตย์ โดยจะจัด
เฉพาะศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์ โดยมีกลุ่มและคณะละครร่วมงานทั้งหมด ๒๙ กลุ่ม
มีการแสดงเข้าร่วมแสดงทั้งหมด ๓๖ การแสดง (ประดิษฐ ประสาททอง,
๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ครั้งที่ ๒ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2003
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ภายใต้แนวคิด สืบศิลป์ เสริม สุขภาวะ ความสุขคน
กรุงเทพ ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการเช่นเดิม โดยมีกลุ่มคณะละครเข้าร่วมใน
งานนี้ถึง ๓๘ กลุ่ม โดยจัดในวันเสาร์ที่ ๑๕ - ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖

เวลา ๑๓.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. เครือข่ายละครกรุงเทพ ร่วมกับชุมชนบางลำพู โดยได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กรดังนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สมาคมไทย - ฝรั่งเศส กรุงเทพฯ (Alliance Francaise Bangkok) องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย สำนักพิมพ์ไยใหม่ จะมีขบวนแห่ โดยกลุ่มคนทำละครทั่วกรุงเทพฯ จากตรอกข้าวสารมาจนถึงถนนพระอาทิตย์ การแสดงเปิดพิธีจากนักร้องละคร และกลุ่มละครต่าง ๆ สำหรับกิจกรรมในงานจะมีการแสดงละครเวทีกลางสวนป้อมสันติชัยปราการ การแสดงในตึกโบราณบนถนนพระอาทิตย์ การแสดงในร้านอาหารบนถนนตลอดสาย มีการสัมมนา และปฏิบัติการเชิงการละคร (Workshop) สำหรับบุคคลทั่วไป โดยมีกิจกรรมที่บริเวณสวนสันติชัยปราการ และสถานที่โดยรอบตลอดถนนพระอาทิตย์ (ภาพที่ ๑) ขบวนพาเหรดพิธีเปิด เทศกาลละครกรุงเทพ พ.ศ. ๒๕๔๖ บริเวณถนนพระอาทิตย์ (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ภาพที่ ๑ ขบวนพาเหรดพิธีเปิด เทศกาลละครกรุงเทพ พ.ศ. ๒๕๔๖
บริเวณถนนพระอาทิตย์
(ที่มา: ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๔๖)

ครั้งที่ ๓ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2004 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ภายใต้แนวคิด ศิลปกรรมนำใจ ให้สร้างโชค Art Moves...Inspires Bliss (ดวงใจ หิรัญศรี, ๒๕๖๓, สัมภาษณ์) ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการ โดยมีกลุ่มคณะละครเข้าร่วมถึง ๔๑ กลุ่ม และรวมถึงศิลปินจากต่างประเทศเข้าร่วม ๓ กลุ่ม โดยเริ่มจัดวันเสาร์ที่ ๖ - ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ จะจัดวันเสาร์และวันอาทิตย์เช่นเดียวกับ ๒ ปีที่ผ่านมา เริ่มพิธีเปิดการแสดงเทศกาลละครกรุงเทพ เวลา ๑๖.๐๐ - ๒๑.๓๐ น. ของทุก ๆ สัปดาห์ที่มีการแสดง โดยภายในการจัดงานเทศกาลละครนอกจากมีการแสดงแล้วยังมีการตั้งห้วข้อต่าง ๆ ขึ้นมาพูดคุยเกี่ยวกับศิลปะด้านการละครและด้านการแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พูดคุยแลกเปลี่ยนแนวความคิดกัน การเสวนาแบ่งออกเป็น ๖ วัน (ประดิษฐ์ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ครั้งที่ ๔ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2005 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ภายใต้แนวคิด THEATRE is Delicious ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการ ตามในร้านอาหารริมถนนพระอาทิตย์และถนนข้าวสาร ลานวัดสามพระยา พุทธสมาคม ประชาคมบางลำพู และเครือข่ายละครกรุงเทพ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) และโครงการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกันจัดงาน โดยมีกลุ่มคณะละครเข้าร่วมถึง ๓๓ กลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มคณะละครออกเป็น ๒ กลุ่ม สมาชิกกลุ่มสามัญ จำนวน ๙ กลุ่ม และ กลุ่มวิสามัญ จำนวน ๒๔ กลุ่ม รวมถึงศิลปินจากต่างประเทศเข้าร่วม ๒ กลุ่ม วันเสาร์ - อาทิตย์ที่ ๕ - ๖ วันเสาร์ - อาทิตย์ที่ ๑๒ - ๑๓ และวันเสาร์ - อาทิตย์ที่ ๑๙ - ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้มีการเชิญสื่อมวลชนและประชาชนที่สนใจร่วมในพิธีเปิดเทศกาลละครกรุงเทพ พร้อมกับการเดินทางพาเหรดเริ่มตั้งขบวนพาเหรดบริเวณหน้ากองการท่องเที่ยวกทมมหานคร ถนนพระอาทิตย์ มายังป้อมพระสุเมรุ ณ สถานที่จัดงานมีการเก็บบัตรเข้าชมเรื่องละ ๑๕๐ - ๒๐๐ บาท (RYT9, 2548)

ครั้งที่ ๕ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2006 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ภายใต้แนวความคิด ความต่างที่รวมเป็นหนึ่ง Differences in Harmony ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการ ตามร้านอาหาร Street Art โดยมีกลุ่มคณะละครเข้าร่วมถึง ๖๒ กลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มคณะละครออกเป็น ๒ กลุ่ม สมาชิกกลุ่มสามัญ จำนวน ๙ กลุ่ม และกลุ่มวิสามัญ จำนวน ๕๓ กลุ่ม ในปีนี้ไม่มีคณะละครจากต่างประเทศเข้าร่วมร่วมแสดงด้วย จัดแสดงทุกวันเสาร์อาทิตย์ ๑๑ - ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ (เครือข่ายละครกรุงเทพ, ๒๕๔๙)

ครั้งที่ ๖ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2007 ภายใต้แนวความคิด Theatre Route...เส้นทางที่มีความสุข (PANORAMA PARADISO, ๒๕๕๐) ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการ ตามร้านอาหาร ตลอดถนนพระอาทิตย์ และโรงละครทั่วกรุงเทพ โดยมีกลุ่มคณะละครเข้าร่วมถึง ๕๐ กลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มคณะละครออกเป็น ๒ กลุ่ม สมาชิกกลุ่มสามัญ จำนวน ๗ กลุ่มและกลุ่มวิสามัญ จำนวน ๔๓ กลุ่ม ในปีนี้ไม่มีคณะละครจากต่างประเทศเข้าร่วมแสดงด้วย เริ่มจัดแสดงตั้งแต่วันที่ ๓ - ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นเวลา ๒ สัปดาห์ จัดทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ ตลอดทั้งเดือนพฤศจิกายน เวลา ๑๔.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. มีการขยายพื้นที่แสดงจากสวนสันติชัยปราการ ถนนพระอาทิตย์ ซึ่งมีการแบ่งเวทีมากมาย เช่น Art Zone Traditional Zone Ex Zone Family Zone และมีพื้นที่ใหม่ ๆ อีกหลายที่ที่เทศกาลละครได้ไปแสดงนั้นไม่ว่าจะเป็น มะขามป้อมสตูดิโอ ย่านสะพานควาย พระจันทร์เสี้ยวสเปซ สถาบันปรีดี พนมยงค์ แปดคุณแปดคอร์เนอร์ แถวสามย่าน (เครือข่ายละครกรุงเทพ, ๒๕๕๐)

ครั้งที่ ๗ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2008 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายใต้แนวคิด ละครจุดประกายชีวิต ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการ ตามร้านอาหาร ตลอดถนนพระอาทิตย์ และโรงละครทั่วกรุงเทพ โดยมีกลุ่มคณะละครเข้าร่วมถึง ๕๘ กลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มคณะละครออกเป็น ๒ กลุ่ม สมาชิกกลุ่มสามัญ จำนวน ๘ กลุ่ม และกลุ่มวิสามัญ จำนวน ๕๐ กลุ่ม ในปีนี้ไม่มีคณะละครจากต่างประเทศเข้าร่วมร่วมแสดงด้วย เริ่มจัดแสดงตั้งแต่

วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายนจนถึงวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ธันวาคม จัดทุกวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ตลอดทั้งเดือนพฤศจิกายน เวลา ๑๖.๐๐ ถึง ๒๒.๐๐ น. มีการขยายพื้นที่แสดงจากสวนสันติชัยปราการ ถนนพระอาทิตย์ ซึ่งมีการแบ่งเวทีมากมาย เช่น Art Zone Traditional Zone Ex Zone Family Zone โรงภาพยนตร์ ลิโตนัลติเพล็กซ์ สยามสแคว์ โรงละครที่ ทองหล่อ พญาไท สะพานควาย วิวาวดี ลุมพินี (ประดิษฐ์ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ครั้งที่ ๘ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2009 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ภายใต้แนวคิด Lakorn Thai Unlimited อิ่มสุขร่วมสมัย เลือกสรรได้ไม่จำกัด (The Blower's Daughter, ๒๕๕๒) ได้จัดขึ้นที่สวนสันติชัยปราการ ตามร้านอาหาร ตลอดถนนพระอาทิตย์ และโรงละครทั่วกรุงเทพ เครือข่ายละครกรุงเทพ ร่วมกับ ประชาคมบางลำพู สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย สำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรมและกรุงเทพมหานคร ในปีนี้มีคณะละครจากต่างประเทศเข้ามาร่วมแสดงด้วย ๒ คณะด้วยกัน เริ่มจัดแสดงตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม - ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ จัดทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ เวลา ๑๖.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. ซึ่งมีละคร ๒ ที่ทางเครือข่ายได้มีโอกาสนำละครทั้งสองเรื่องไปแสดงที่ประเทศญี่ปุ่น คือ ลิเก เรื่อง ยักษ์ตัวแดง โดยกลุ่มละครมะขามป้อม และละครพระราชปฎิพากย์เศรษฐกิจ - สังคม และสาวชานา โดยเครือข่ายละครกรุงเทพ (Theatre Space หน้านี้มีละครเวที, ๒๕๕๒)

ครั้งที่ ๙ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2010 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายใต้แนวความคิด ละครหลากสี มีดีที่หลากหลาย จัดขึ้นในระหว่าง วันเสาร์ - อาทิตย์ที่ ๖ - ๗ และ เสาร์ - อาทิตย์ ที่ ๑๓ - ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ณ สวนสันติชัยปราการ และร้านอาหารย่านบางลำพู มีคณะละครเข้าร่วมทั้งหมด ๔๘ กลุ่ม แยกออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มละครสามัญ ๘ กลุ่ม กลุ่มละครวิสามัญ ๔๐ กลุ่ม ได้จัดแถลงข่าว โครงการพลิกฟื้นโรงละคร เทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๕๓ วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ณ หอประชุมเล็ก ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ครั้งที่ ๑๐ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2012 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในปีนี้ภายใต้แนวความคิด FAST FORWARD เนื่องจากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม จึงทำให้การจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ เลื่อนมาจัดในเดือนกุมภาพันธ์ ในวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ - ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ สวนสันติชัยปราการ ถนนพระอาทิตย์ ตามร้านอาหารต่าง ๆ ย่านบางลำพู การแสดงตามโรงละครเล็ก ๆ ในกรุงเทพมหานคร จะจัดขึ้นที่โรงละครพระจันทร์เสี้ยว (Crescent Moon Space) บูลบ็อกซ์ สตูดิโอ (Bluebox Studio) เดโมแครซี สตูดิโอ (Democracy Studio) สมมติ เพลย์เฮ้าส์ (SomMood Playhouse) โรงละครศูนย์ศิลปการละคร สดใส พันธุมโกมล คณะละครที่ร่วมทั้งหมด ๕๐ กลุ่ม แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มสมาชิกสามัญ ๙ กลุ่ม กลุ่มวิสามัญ ๔๑ กลุ่ม และกลุ่มคณะละครต่างประเทศ ๒ กลุ่ม ภายในงานจะประกอบไปด้วยซุ้มขายของที่ระลึกของทางเครือข่ายละครกรุงเทพ เวทีมีทั้งหมด ๕ เวที ซึ่งประกอบไปด้วย เวทีแรกคือ เวทีกลาง Fantastic เวทีลานลำภู Family เวทีลานหญ้า Fun เวทีริมน้ำ Freedom และสุดท้าย เวทีลานข้างป้อม Frank Frank (NEWS PORTFOLIOS*NET, 2555)

ครั้งที่ ๑๑ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2013 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ภายใต้แนวความคิด งานวัด วัด วัด วัด แสดงวันที่ ๒ - ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เดิมโปรแกรมจัดแสดงที่บริเวณสวนสันติชัยปราการ และร้านอาหารย่านถนนพระอาทิตย์ แต่เนื่องจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้สิ้นพระชนม์ โดยรัฐบาลกำหนดให้มีการไว้อาลัย ๓๐ วัน และตั้งพระศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนาที่วัดบวรนิเวศวิหาร ทางเครือข่ายละครกรุงเทพเห็นว่าสวนสันติชัยปราการอยู่ใกล้กับบริเวณจัดงานพระศพ จึงยกเลิกการแสดงที่บริเวณสวนสันติชัยปราการ มาเป็นสถานที่จัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และตามโรงละครต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวนคณะ

ละครที่เข้าร่วม ๓๕ กลุ่ม กลุ่มสามัญ ๑๐ กลุ่ม กลุ่มวิสามัญ ๑๗ กลุ่ม กลุ่มสถาบันการศึกษา ๘ กลุ่ม และกลุ่มละครจากต่างประเทศ ๓ กลุ่ม (ประดิษฐ์ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

ครั้งที่ ๑๒ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2014 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดแสดงวันที่ ๑ - ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ในวันที่ ๑ - ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดแสดงที่สวนสันติชัยปราการ วันที่ ๔ - ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดแสดงที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โดยเครือข่ายละครกรุงเทพ ร่วมกับประชาคมบางลำพู และหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โดยปีนี้ศิลปินมากความสามารถทั้งไทยและต่างชาติเข้าร่วมมากมาย นอกจากนั้นยังจัดเสวนาและเวิร์คชอปให้ศิลปินและผู้ชมได้แลกเปลี่ยนความรู้ความเป็นกันเอง และจัดงานแถลงข่าว ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เครือข่ายละครกรุงเทพ ผู้อำนวยการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร พร้อมสื่อมวลชน วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ (ดวงใจ หิรัญศรี, ๒๕๖๓, สัมภาษณ์)

ครั้งที่ ๑๓ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2015 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายใต้แนวความคิด New View New Eyes แสดงวันที่ ๓ - ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เครือข่ายละครกรุงเทพ ร่วมกับหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ผู้สนับสนุน ทั้งรัฐและเอกชน สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม จัดแสดงที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และโรงละครในกรุงเทพมหานคร (ปานรัตน์ กริชชาญชัย, ๒๕๖๒, สัมภาษณ์)

เมื่อจบงานเทศกาลละคร ครั้งที่ ๑๓ ไปแล้ว ครั้งที่ ๑๔ ต้องทำการงดจัดงาน เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคตเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงงดการจัดงาน

ครั้งที่ ๑๔ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2017 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายใต้แนวคิด Sharing Moment เทศกาลละครกรุงเทพ นำเสนอมหกรรมการแสดงละครร่วมสมัย หลากหลายรูปแบบ

สร้างสรรค์โดยหลากหลายกลุ่มศิลปิน จัดแสดงวันที่ ๒ - ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีสถานที่จัดแสดงหลักอยู่ที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร บริเวณชั้น ๔ - ๖ ห้องอเนกประสงค์ชั้น ๑ ห้องสมุด และลานด้านหน้าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โดยร่วมมือกับองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรม ต้อนรับศิลปินนานาชาติเข้าร่วมประชุมศิลปะการแสดงระดับนานาชาติ (Bangkok International Performing Arts Meeting) หรือ BIPAM2017 เพื่อมุ่งสร้างเครือข่ายนานาชาติ และผลักดันกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมในอาเซียน (คันฉัตร รังษิกาญจน์ส่อง, ๒๕๖๐)

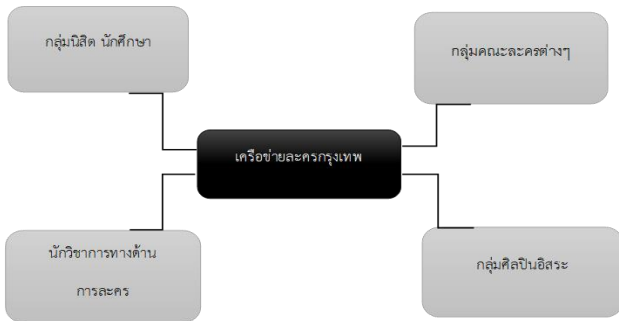
ครั้งที่ ๑๕ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2018 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใต้แนวความคิด RE-PLAY เรากลับมาเล่น มาเรียนมารู้ และเฉลิมฉลองกันอีกครั้ง เครือข่ายเทศกาลละครร่วมกับหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ ๑ - ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และโรงละครต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานครนับสิบแห่ง เพื่อนำพาศิลปะทั้งหลายไปสู่ผู้ชมทุกเพศทุกวัย ได้มากขึ้น ในปีนี้มีการแสดงเพิ่มเข้ามามากขึ้น รวมถึงการแสดงจากคณะละครต่างประเทศทั้งหมด ๗ ประเทศ ภายในสูจิบัตรใช้สัญลักษณ์เป็นที่แยกของสถานที่การแสดงไว้อย่างชัดเจน โดยแยกออกเป็น ๕ โซนสถานที่การแสดง คือ ๑.) บริเวณสตูดิโอ ชั้น ๔ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ๒.) ห้อง ๔๐๑ ชั้น ๔ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ๓.) ห้องออริเทียม ชั้น ๕ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ๔. สวนสาธารณะเฉลิมหล้า ราชเทวี ๕.) โรงละครในกรุงเทพมหานคร (เครือข่ายละครกรุงเทพ, ๒๕๖๑)

ครั้งที่ ๑๖ เทศกาลละครกรุงเทพ Bangkok Theater Festival 2019 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ภายใต้หัวข้อ Theatre Farm ฟาร์มละครรั้วใหญ่ ในปีนี้จัดการแสดงงานเทศกาลละครกรุงเทพ วันที่ ๑ - ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ แสดงที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และโรงละคร ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ปีนี้มีคณะละครเข้าร่วมทั้งหมด ๓๙ คณะ รอบแสดงกว่า ๑๐๐ การแสดง ในปีนี้มีคณะละครจากต่างประเทศเข้าร่วม ๓ ประเทศ คือ

ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาหลี เครือข่ายละครกรุงเทพร่วมกับหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ศูนย์วัฒนธรรมแสงอรุณ มูลนิธิละครไทย ภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกันจัดงาน โดยมีละครมากมาย อยู่ทั่วทั้งกรุงเทพมหานคร และที่รวมจุดศูนย์กลางที่ Bacc หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร แหล่งสร้างสรรค์กลางกรุงเทพมหานคร (เครือข่ายละครกรุงเทพ, ๒๕๖๒)

เมื่อได้มีการรวมกลุ่มแล้วนั้น จึงได้ทำการสร้างกลุ่มเครือข่ายละครกรุงเทพ เพื่อให้สมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมกลุ่มกับเครือข่ายได้มีเป้าหมายของแนวความคิดที่ชัดเจนไปในแบบเดียวกันสามารถแบ่งแนวความคิดในการสร้างกลุ่ม แบ่งออกเป็น ๓ แนวคิด ดังนี้ ๑.) การเปิดเผยตัวตนของสถานที่สร้างกลุ่ม ขึ้น ๒.) สร้างกิจกรรมสำคัญ ๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ๓.) การเชื่อมโยงกิจกรรมกับสังคม (ประดิษฐ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

การรวมตัวของกลุ่มเครือข่ายได้เกิดจากแนวความคิดในการสร้างกลุ่มเครือข่ายละครกรุงเทพ ที่ชัดเจนจนเกิดเป็นกลุ่มของการทำงานองค์กรที่ชัดเจนแสดงให้เห็นถึงลักษณะการทำงานของเครือข่ายในรูปแบบการเชื่อมโยงกลุ่มคน (ภาพที่ ๒) รูปแบบการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ของเครือข่ายละครกรุงเทพ

ภาพที่ ๒ แผนผังรูปแบบการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ของเครือข่ายละครกรุงเทพ (ที่มา: ธิตามาศ ผลไม้, ๒๕๖๑)

การจัดวางระบบของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายละครกรุงเทพ

เมื่อได้แนวความคิดในจุดยืนของเครือข่ายแล้ว ต่อมาในส่วนของการจัดวางระบบของกลุ่มสมาชิกให้มีความชัดเจน และมีความง่ายต่อการแยกกลุ่มคณะละคร เพื่อให้เกิดการวางแผนงาน และให้เกิดระบบการทำงานที่มีแบบแผน เครือข่ายละครกรุงเทพ จึงมีการแบ่งสมาชิกออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญและสมาชิกสถาบันการศึกษา

สมาชิกสามัญ คุณสมบัติของการเป็นสมาชิก คือ เป็นคณะละครที่มีการบริหารจัดการเป็นรูปแบบองค์กรที่ชัดเจน มีโครงสร้างบริหารและจัดการนโยบาย มีแผนงานในระยะยาวระดับมืออาชีพ ผลิตผลงานต่อสาธารณชนต่อเนื่องและยาวนานกว่า ๓ ปี สมาชิกสามัญยังถือเป็นคณะกรรมการ บริหารเครือข่าย และมีหน้าที่เป็นกรรมการจัดเทศกาลละครกรุงเทพ เข้าร่วมประชุมของเครือข่ายตามวาระ ลงทะเบียนสมาชิก รวมถึงชำระค่าสมาชิกปีละ ๒,๕๐๐ บาท (อัฐพนธ์ บรรจงวุฒิ, ๒๕๕๔) มีสมาชิกรวม ๑๐ คณะ ดังนี้ ๑.) คณะละครอนัตตา ๒.) คณะละครมรดกใหม่ ๓.) คณะละครพระจันทร์เสี้ยว ๔.) คณะละครแปดคูณแปด ๕.) คณะละครปีฟลอร์ ๖.) คณะละครเสาสสูง ๗.) คณะละครนิวเจียเตอร์ไซไซตี้ ๘.) คณะละครสมมุติ ๙.) คณะละครเบบี้ไม้มี่ ๑๐.) คณะละครกลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลย์ (ประดิษฐ์ ประสาททอง, ๒๕๖๑, สัมภาษณ์)

สมาชิกวิสามัญ คุณสมบัติของการเป็นสมาชิก คือ เป็นกลุ่มที่ทำละครเวทีในหลายวัตถุประสงค์ เช่น ละครเพื่อการพัฒนาเยาวชน ละครเพื่อการรณรงค์ ละครทางเลือก ฯลฯ มีผลงานสู่สาธารณชน แต่ไม่ต้องการจัดตั้งเป็นรูปแบบขององค์กรชัดเจน เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ของเครือข่ายละครกรุงเทพ มีหน้าที่เข้าร่วมประชุมของเครือข่ายตามวาระ ลงทะเบียนสมาชิกรวมถึงชำระค่าสมาชิกปีละ ๒,๕๐๐ บาท (อัฐพนธ์ บรรจงวุฒิ, ๒๕๕๔)

สมาชิกสถาบันการศึกษา คุณสมบัติของการเป็นสมาชิกคือ เป็นกลุ่มชมรมละคร และ ภาควิชาที่มีการเรียนการสอนละครในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มีหน้าที่เข้าร่วมประชุมของเครือข่ายตามวาระ ลงทะเบียนสมาชิกรวมถึงชำระค่าสมาชิกปีละ ๒,๕๐๐ บาท (อัฐพนธ์ บรรจงวุฒิ, ๒๕๕๔)

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการเครือข่าย

สาเหตุในการรวมกลุ่มการจัดการเครือข่ายเทศกาลละครกรุงเทพ เนื่องจากวงการละครเวทีขาดการเชื่อมโยงกัน และกระจัดกระจายกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ จึงทำให้เกิดเป้าหมายและจุดยืนชัดเจนในการเข้ามารวมตัวกัน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มเครือข่ายกลุ่มนี้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาด้วยตนเอง โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนี้

๑. เพื่อให้คนกลุ่มละครนั้นได้มาดูผลงาน หรืองานของศิลปินต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์งานขึ้น เหมือนการตามดูงานของกันและกัน

๒. เพื่อเป็นการให้กำลังใจคนทำงานละครเหมือนกัน เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทัศนคติมุมมองต่าง ๆ ในงานศิลปะด้านการละครที่มีความหลากหลาย และความแปลกใหม่

๓. เป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีในกลุ่มคนละครที่มีทัศนคติที่ดีต่อกัน และกลุ่มคนที่สนใจในศิลปะการละคร เพราะรัฐบาลและหน่วยงานยังไม่ค่อยให้ความสำคัญ สนับสนุนกลุ่มคนละครกลุ่มนี้

การบริหารองค์กรเครือข่ายละครกรุงเทพ

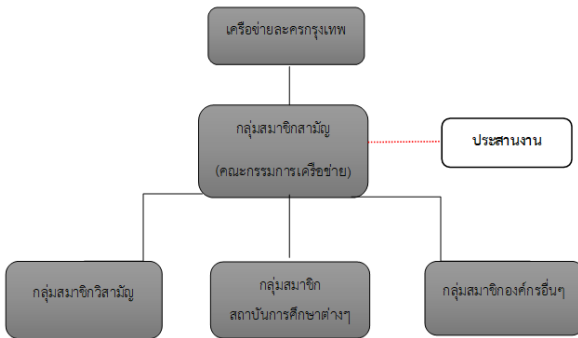
ในช่วงเริ่มต้นการสร้างเครือข่ายละครกรุงเทพ จนเกิดเป็นกลุ่มการจัดการงานเทศกาลละครกรุงเทพนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีการเริ่มก่อตั้งกลุ่มเครือข่ายขึ้น จากการรวมตัวของกลุ่มคนทำละคร จนกระทั่งสามารถรวบรวมกลุ่มคนได้จำนวนหนึ่งที่จะทำการจัดตั้งเครือข่ายเป็นกำลังสำคัญในการใช้ความคิด และการสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดเป็นงานเทศกาลละครกรุงเทพต้องอาศัยหลักปัจจัยในการวางแผนงาน การจัดระเบียบการทำงานให้เกิดระบบขึ้น การแบ่งหน้าที่ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ตรงตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการก่อนจะเกิดเป็นงานเทศกาลละครกรุงเทพ ได้ดังนี้

ด้านการวางแผนงาน

๑. ในด้านการวางแผนงาน เมื่อเครือข่ายได้กลุ่มคนที่มีความชัดเจนมองเห็นถึงแนวคิดและทิศทางของการทำงานเครือข่ายได้อย่างเข้าใจ และมองไปในทิศทางเดียวกัน สมาชิกรับทราบถึงการก่อตั้งของเครือข่ายจุดประสงค์

จุดยืนที่เครือข่ายได้ตั้งเป้าหมายไว้ในฐานะที่จุดศูนย์กลางของสมาชิก คือ เครือข่ายละครกรุงเทพ ได้กำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการเครือข่ายขึ้นมาจาก กลุ่มคณะละครสามัญกลุ่มหลักทั้ง ๑๐ กลุ่มคณะละคร มาเป็นกลุ่มที่เป็น สื่อกกลางในการบริหารจัดการเครือข่าย และเป็นสื่อกลางกับกลุ่มละครคณะต่าง ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกับทางเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก รวมถึงการหา ผู้สนับสนุนเพื่อเข้ามาสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายและหาทุนสำหรับนำมา บริหารจัดการภายในเครือข่ายให้เกิดความพร้อมอีกด้วย

๒. การทำงานในกลุ่มสมาชิกสามัญ คือ การเป็นคณะกรรมการ เครือข่าย โดยจะมีการประชุมและการแจกแจงหน้าที่การรับผิดชอบงานว่าคณะ ละครใดทำงานในหน้าที่ส่วนใด ประสานงานการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ แนวทางในการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพมีความชัดเจน โดยจะแบ่งฝ่ายย่อย หน้าที่การทำงานออกไป (ดวงใจ หิรัญศรี, ๒๕๖๓, สัมภาษณ์) (ภาพที่ ๓) รูปแบบการทำงานของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายละครกรุงเทพ

ภาพที่ ๓ แผนผังรูปแบบการทำงานของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายละครกรุงเทพ (ที่มา: ธิดามาศ ผลไม้, ๒๕๖๑)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความเป็นมา การสร้างเครือข่ายละครกรุงเทพจนเกิดเป็นการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกเครือข่ายละครกรุงเทพ ที่ได้รวมกลุ่มขยายเครือข่ายให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มคนละคร เป็นการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ กลุ่มคณะละคร กลุ่มศิลปินอิสระ กลุ่มอาจารย์ด้านการแสดงหลากหลายแขนง และรวมถึงกลุ่ม นิสิต นักศึกษา ที่เข้ามามีส่วนร่วม จนทำให้เกิดเทศกาลละครกรุงเทพ เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบันรวมเป็น ๑๘ ปี ซึ่งในสิ่งสำคัญในการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ คือ แรงผลักดัน การร่วมมือร่วมใจกันของเครือข่ายละครกรุงเทพ การถ่ายทอดความคิดและการสร้างงานไปพร้อม ๆ กับการทำงานของงานเทศกาลละครกรุงเทพ ทำให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์และพื้นที่ในการสร้างงานผ่านศิลปะการละคร รวมไปถึงศิลปะการแสดงในหลากหลายแขนง เทศกาลละครกรุงเทพเป็นเหมือนพื้นที่ให้กับกลุ่มคนทำละคร ได้มีจุดยืนใน การสร้างงานละคร และการแสดงต่าง ๆ มากมาย เป็นการนำเรื่องราวที่มีความหลากหลาย ให้ผู้คนได้เข้ามารู้จักกับงานศิลปะของคนกลุ่มนี้ และเป็นพื้นที่ที่เกิดประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ให้กับนิสิต นักศึกษาได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ได้อย่างมากมายอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. เทศกาลละครกรุงเทพควรได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐมากกว่านี้ เพื่อให้ศิลปะด้านการละครได้รับความสนใจเพิ่มจากกลุ่มคนที่ไม่ใช่แค่กลุ่มคนละคร

๒. เรื่องของทุนในการนำมาสนับสนุนการทำงานในงานเทศกาลละครกรุงเทพขึ้นอยู่กับรายรับของแต่ละปี จึงทำให้เกิดความไม่แน่นอนจากรายรับที่เข้ามาบริหารและรวมถึงการจัดงาน ที่จำเป็นต้องใช้งบมากมายหลายอย่างในการจัดงานเทศกาลละครกรุงเทพ

๓. เทศกาลละครเป็นงานที่เปรียบเหมือนศูนย์รวมความเป็นศิลปะการแสดง และศิลปะแขนงอื่น ๆ ที่ให้ทั้งความรู้และให้ข้อคิดกับผู้ชมที่เข้ามาเข้าชมการแสดงในงานนี้ได้ทั่วถึงทุกเพศและทุกวัย

เอกสารอ้างอิง

- ชนบ กำลั้งมา. (๒๕๓๙). การออกแบบเลขศิลป์สิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์งานครบรอบ ๑๐ ปีศูนย์วัฒนธรรมแสงอรุณ. (Web-thapra.lib.su.ac.th). สืบค้น ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑. จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=000010858
- คันฉัตร รังษีกาญจน์ส่อง. (๒๕๖๐). ขวชนมเทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๖๐. (Web-voicetv.co.th). สืบค้น ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก <https://voicetv.co.th/read/SJONDJoJG>.
- เครือข่ายละครกรุงเทพ. (๒๕๔๙). **สูจิบัตรเทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๔๙ ความต่างที่รวมเป็นหนึ่ง**. กรุงเทพฯ: เครือข่ายละครกรุงเทพ.
- _____. (๒๕๕๐). **สูจิบัตรเทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๕๐ Theatre Route เส้นทางที่มีความสุข**. กรุงเทพฯ: เครือข่ายละครกรุงเทพ.
- _____. (๒๕๖๑). **สูจิบัตรเทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๖๑ RE-PLAY : เรากลับมาเล่นมาเรียนมารู้ และเฉลิมฉลองกันอีกครั้ง**. กรุงเทพฯ: เครือข่ายละครกรุงเทพ.
- _____. (๒๕๖๒). **สูจิบัตรเทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๖๒ Theatre Farm**. กรุงเทพฯ: เครือข่ายละครกรุงเทพ.
- ดวงใจ หิรัญศรี. Festival Producer เทศกาลละครกรุงเทพ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒. สัมภาษณ์. ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.
- จิตามาศ ผลไม้. (๒๕๖๑). แผนผังรูปแบบการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ของเครือข่ายละคร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (๒๕๖๑). แผนผังรูปแบบการทำงานของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายละคร กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประดิษฐ์ ประสาททอง. ศิลปินศิลปาธร ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ สาขาศิลปะการแสดง.
สัมภาษณ์. ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

_____. (๒๕๔๖). ขบวนการแหดพิธีเปิดเทศกาลละครกรุงเทพ พ.ศ. ๒๕๔๖
บริเวณถนนพระอาทิตย์. กรุงเทพฯ: ศิลปินศิลปาธร ปี พ.ศ. ๒๕๔๗
สาขาศิลปะการแสดง.

ปานรัตน์ กริชชาญชัย. สมาชิกกลุ่มละคร New Theater Society. สัมภาษณ์.
๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

อัฐพนธ์ บรรจงวุฒิ. (๒๕๕๔). **การจัดการเครือข่ายวัฒนธรรม : กรณีศึกษา
เครือข่ายละครกรุงเทพ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารงานวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

NEWS PORTFOLIOS*NET. (๒๕๕๕). **เทศกาลละครกรุงเทพ ครั้งที่ ๑๐
FAST FORWARD.** (Web- portfolios.net). สืบค้น ๑๘ ตุลาคม
๒๕๖๒ . จาก www.portfolios.net/forum/topics/10-fast-forward.

PANORAMA PARADISO. (๒๕๕๐). **BTF เปิดงานแล้ว รวมคนแนวแนวมา
ปล่อยของ.** (Web- oknation.nationtv.tv). สืบค้น ๑๘ ตุลาคม
๒๕๖๒ . จาก oknation.nationtv.tv/blog/paradiso/2007/11/06/entry-1.

RYT9. (๒๕๔๘). **เริ่มแล้ว! เทศกาลละครกรุงเทพ ๒๕๔๘ THEATRE is
Delicious!.** (Web- ThaiPR.net). สืบค้น ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๒. จาก
<https://www.ryt9.com/s/prg/18114>.

The Blower's Daughter. (๒๕๕๒). **ใครจะไปยกมือขึ้น! เทศกาลละคร
กรุงเทพ ครั้งที่ ๘.** (Web - pantip.com). สืบค้น ๑๘ ตุลาคม
๒๕๖๒. จาก <http://2g.pantip.com/cafe/chalermthai/topic/A8490223/A8490223.html>.

Theatre space หน้านี้มีละครเวที. (๒๕๕๒). **เทศกาลละครกรุงเทพกำลังจะ
เริ่มแล้ว.** (Web - oknation.nationtv.tv). สืบค้น ๑๘ ตุลาคม
๒๕๖๒. จาก [oknation.nationtv.tv/blog/crescentmoontheatre/
2009/10/20/entry-1](http://oknation.nationtv.tv/blog/crescentmoontheatre/2009/10/20/entry-1).